

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Iustitia Et Iure ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

7 Vtrùm Iudex excommunicatus peccet vsurpatione iudicij, si iudicia
exerceat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

DUBITATIO VII.

Utrum Iudex excommunicatus peccet usurpatione iudicij, si iudicia exercet.

⁵⁴ **R**espondeo & Dico Primò, Si excommunicatio est occulta; non peccat usurpatione iudicij, & sententia, ceteraque eius acta publica, sunt valida. Ita Glossa in cap. Ad probandum. §. Innodatus, de sententia & re iudicata, & est communis sententia DD. Richardi in 4. d. 18. principali 7. q. 1. Palud. eadem dist. q. 4. & dist. 17. q. 6. a. 2. Siluest. Excomm. 3. n. 3. & n. 5. vbi dicit hanc esse communem opinionem: licet ipse contrariam v. Excommunicatione 2. nu. 1. putet veriozem. Couarr. in cap. Alma 1. p. §. 7. nu. 9. Soti d. 22. q. 2. a. 1. & 4. Probat. Primò, Quia non est priuatus, nec suspensus ab officio: soli enim publicè excommunicati suspenduntur per Canones, vt colligunt DD. d. cap. Ad probandum, ex illis verbis, *Si pro eo, quòd vnus ex delegatis iudicibus excommunicationis vinculo esset publicè innodatus.* vbi à contrario sensu insinuat, secus esse si occultè. Secundò, Quia cum eius excommunicatio ignoretur, sequerentur grauissima incommoda, tum in Ecclesia, tum in Republ. quæ nullo modo possent vitari: innumeræ enim sententia, præsentationes, electiones & collationes beneficiorum & officiorum deberent rescindi, cum magno damno & perturbatione innocentum. Tertiò, ⁵⁵ Quando excommunicatio Iudicis est occulta, ipse non est publicè vitandus, sed solum occultè; vt colligitur cap. Cum non ab homine, de sent. excomm. imò fieret ei iniuria, si quis in publico detrectaret eius communionem, propter infamiam, quæ inde sequeretur. ergo cum partes non possint ipsius iudicium propter excommunicationem occultam reculare, (nisi fortè velint suscipere onus probandi ipsum esse excommunicatum, ad quod non tenentur) oportet vt ipsius quoque sententia valida sit. absurdum enim est vt partes teneantur sese sistere tribunalis Iudicis, à quo nisi irritam sententiam referre non possunt. denique idem probari potest ex L. 3. Barbarius, de officio Prætorum, & 3. q. 7. cap. Infamis. vide infra n. 66.

Quæ diximus, intellige non solum in sententiis & actis fori externi, sed etiam interni & sacramentalis, vt infra magis patebit: quia DD. generatim loquuntur, & rationes eadem vtrobique locum habent.

⁵⁶ **D**ico Secundò, Si excommunicatio Iudicis sit publica seu notoria, ante quidem Concilium Constantiense peccabat usurpatione iudicij, iudicando, & sententia erat irrita: post tamen illud Concilium, verius est non sic peccare, nec sententiam reliquaque eius acta publica esse irrita, nisi sit denunciatus nominatim, vel notorius percussor Clerici.

Prior pars est comunis Doctorem, & colligitur apertè ex cap. Ad probandum. 24. de sententia & re iudicata, vbi iubetur *cassari* (id est, cassa & irrita declarari, vt exponit Glossa) *sententia lata à pluribus iudicibus delegatis, eo quòd ex illis vnus erat vinculo excommunicationis publicè innodatus,* vt ibidem dicitur. Hoc tamen intellige, quando certus numerus Iudicum ad causæ definitionem re-

quiritur; tunc enim vnus excommunicatio sententiam reddit inuvalidam: quia Iudex excommunicatus est inhabilis; ac proinde numerus Iudicum necessariorum non est completus: secus si certus numerus ad sententiam non requiritur, sed solum maior pars: tunc enim sententia erit valida, si maior pars Iudicum habiliū consenserit. Idem probari potest ex cap. Audiuius. 24. q. 1. vbi dicitur, excommunicatum excommunicare non posse: quod de publicè excommunicato intelligendum est, vt ibidem Glossa v. Non potuit, annotat: vbi illud, *non potuit*, significat carentiam potestatis: ac proinde sententia talis Iudicis est irrita. vide Glossam ibidem v. Absoluendo. Idem confirmari potest ex cap. Decernimus. 8. de sententia excommunicat. in 6. iuncta Glossa. ratio est, quia tales, et si non sint priuari officio, (retinēt enim illud in habitu;) sunt tamen priuari eius vsu, seu suspensi ab eius executione, ex dispositione Canonū. potestatem autem suspensa & à functione sua impedita, perinde est ac si non esset: vnde non plus possunt, quam si Iudices non essent. dum ergo iudicant, peccant usurpatione iudicij, assumentes sibi potestatem iudicandi, quam non habent. et si enim habeant potestatem in habitu, hæc tamen ita est impedita, vt in actum exire non valeat. Vnde actus ille iudicij non ex hac procedere censetur; sed ex alia, quam temerè usurpant. quare meritò peccatum mortiferum iudicatur.

Alteram partem, scilicet post Concilium Constantiense, acta talis excommunicati esse valida, quamdiu ⁵⁷ toleratur ab Ecclesia, docet Nauarrus cap. 27. nu. 7. Sotus in 4. d. 22. quest. 2. art. 1. Henriquez de excommunicatione c. 7. & passim recentiores, est que probabilior, etiam si altera quoque probabilis sit, & multorum DD. Probat, quia Concilium Constantiense statuit, tantum vitandos esse nominatim excommunicatos & notorios Clericorum percussores; & concessit vt fideles possint cum aliis in omnibus rebus tam diuinis quam humanis, tam publicis quam priuatis habere communicationem; vt refert diuus Antoninus 3. p. tit. 25. cap. 2. Sotus d. 22. quest. 1. art. 4. & alij: ergo etiam tacite vult eorum actus esse validos. nisi enim id vellet, non deberet concedere in omnibus. quorsum enim concederet vt ab illis possimus Ius & alios actus legitimos exigere, præsentationes, electiones, collationes, & confirmationes petere, si tales illorum actus sunt inuvalidi: sanè illusoria & noxia videretur talis concessio: nam plurimi per eam deciperentur, & cum magno multorum damno omnia hæc deberent rescindi vel retractari. videtur itaque Ecclesia, dum rigorem antiquorum Canonum circa communionem cum excommunicatis temperavit, tacite etiam sustulisse illam suspensionem iurisdictionis, quam olim excommunicatio continebat: quod sanè erat expediens hoc statu rerum, quo sæpè Iudices diu in excommunicatione, vel ob heresim, vel ob violatam libertatem Ecclesiasticam, vel ob alias causas, manent.

Aduerte tamen, neminem teneri admittere ⁵⁸ Iudicem excommunicatum; potest enim contra illum excipere, quòd sit excommunicatus; vt patet cap. Exceptionem, in fine, de exceptionibus. quod verum est, etiam si eius excommunicatio hoc loco non sit manifesta; modò tamen alibi sit publica, vt colligitur ex eodem cap. iuncta Glossa v. Publicè, vel ipse possit illam probare. Ratio est, quia

⁵⁴ Sententia occultè excomm. est valida.

Si vnus ex Iudicibus excommunicatus.

⁵⁷ Acta excommunicati valida esse.

⁵⁶ Excommunicatus publicè.

⁵⁸

quia et si Concilium concedat ut possit cum Iudice excommunicato habere communionem, & Ius ab illo petere, non tamen cogit. itaque sicut olim poterat recitari, ita & nunc. Si tamen partes in illum consenserint, & sententia debito modo lata fuerit, non potest propter excommunicationem rescindi; quia legitima potestate, cui partes se submiserunt, lata est: sicut cum sponte se alieno Iudici permittere Iure subiiciunt, sententia rescindi non potest.

Nec obstat, quod quidam Patres affirmant, hæreticos & schismaticos nullam habere potestatem, nec posse solvere & ligare, quia sunt extra Ecclesiam, & excommunicati: (ita Cyprianus epist. 76. ad Magnum, de Nouatiano. Ambros. lib. 1. de penitentia cap. 2. Nicolaus I. epist. ad Michaëlem Imper. & alij, ut videre est 24. quaestione 1.) ad hoc enim responderi potest, Primò, In his esse peculiarem rationem, quia ita ab Ecclesia se segregant, ut nullam amplius cum ea communionem retineant: alij verò excommunicati retinent fidem & fidei confessionem, & solum ex parte sunt extra Ecclesiam. Secundò, Hæc procedere Iure antiquo, quo omnes hæretici publici ita erant excommunicati, ut non amplius essent tolerati ab Ecclesia.

Petes, An talis peccet mortiferè ex alio capite, ratione videlicet excommunicationis, iudicando?

Quidam recentiores putant esse solum peccatum veniale. ratio est, quia cum Concilium non suspendat illum ab officio, nec priuet vsu istius potestatis, solum videtur illum actum prohibere, quatenus est communicatio quadam humana; non autem præcisè quatenus est actus iurisdictionis & potestatis iudicialis, cui sententiæ fauet Caietanus v. Excommunicato vetita: vbi docet, actus iudiciales excommunicati, si absit iniustitia, non esse nisi peccata venialia; quia solum prohibentur secundario. quæ sententia est probabilis, eamque sequitur Barthol. à Ledesma, dub. 9. de excommunicatione. Henriquez de excommunicatione c. 7. & quidam alij.

Esse mortiferum.

Verius tamen videtur, esse peccatum mortiferum, nisi ignorantia vel inconsideratio, aut functionis breuitas excuset. Est communior sententia DD. Ratio est, quia Ecclesia prohibet illum, non solum generali ratione communicationis humanæ; sed etiam ut est vsus iurisdictionis & potestatis, dignitatem quamdam continens. vnde cum illa sit res gravis, & magni momenti, non video cur præceptum non obliget sub peccato mortali.

Nec obstat, quod Concilium non suspendat Iudices ab officio; quia id fit propter bonum aliorum: non tamen idcirco intendit ipsos Iudices in aliquo releuare, ut expressè idem Concilium testatur. Si tamen partes iustitiam exigant, vel ratio postulet, ut in aliquo casu ex officio procedat, non peccabit; quia Concilium concedit, ut in commodum aliorum, suo munere fungi possit.

Denuntiatio, & percussio Clericorum.

Tertia pars, scilicet Iudicem nominatim denuntiatum, & manifestum Clerici percussorem peccare v. serpatione iudicij, contra iustitiam, & omnia eius acta esse irrita, est communis sententia Doctorum, & apertè colligitur ex cap. Ad probandum, supra cap. Audiuimus, & cap. Miramur. 24. quaestione 1. hos enim excipit Concilium Constantiense. vnde manent suspensi ab officio, sicut erant ante Concilium.

Petes, Vtrum hoc etiam locum habeat in Iudicibus secularibus.

Respondeo habere; ita enim tenent passim DD. 61 & probatur Primò, cap. Exceptionem. 12. de exceptionibus. vbi in fine dicitur, *Excommunicatus autem publicè, etsi huiusmodi exceptio non opponitur, nihilominus est officio Iudicis repellendus: vbi loquitur in genere de cuiusvis Iudicis officio; sicut in verbis prioribus de officio actoris & aduocati.*

Locum habet etiam in secularibus.

Secundò, Quia omnes excommunicati sunt priuati vsu iurisdictionis in suos subditos, ut colligitur cap. Nos Sanctorum. 15. quaest. 6. vbi dicitur, *Nos sanctorum prædecessorum nostrorum statuta tenentes, eos, qui excommunicatis fidelitate aut sacramento conficti sunt, Apostolica auctoritate à iuramento absolimus, & ne sibi fidelitatem obseruent, omnibus modis prohibemus, quousque ipsi ad satisfactionem veniant.* Si subditi non tenentur eis obedire, ergo suspensa est eorum iurisdictione: ac proinde sententia non obligabit, sed erit irrita. Idem confirmatur cap. fin. ibidem.

Tertiò, Cap. Decernimus. 8. de sentent. excommunicat. in 6. excluditur excommunicatus à munere actoris, patroni & testis: ergo multò magis censetur exclusus à functione Iudicis. absurdum enim esset, Iudicis excommunicati acta valere, actoris verò, aduocati, & testis non valere.

Quartò, Quia non poterat commodè & efficaciter prohiberi communicatio cum tali Iudice, nisi priuando eum vsu iurisdictionis, & reddendo irrita eius acta. alioquin si acta eius vitia fuissent, subditi ad ipsum in suis causis recurrissent ut antea. Denique quia non poterat alia ratione commodius frangi talis hominis contumacia.

Idem peculiariter statuitur de hæreticis, receptatoribus, defensoribus, & fautoribus eorum; si ritibus vel intra annum satisfacere contempserint, cap. Excommunicamus. 1. §. Credentes, ex Concilio magno Lateranensi; vbi & alia quædam expressè in eisdem statuuntur, quæ tamen etiam aliis excommunicatis sunt communia: ut quod non possint esse aduocati, nec tabelliones, quod sint repellendi à Sacramentis, & ab Ecclesiastica sepultura, & eorum oblationes non admittenda. Idem statuit Concilium illud, *aduersus Consules & Rectores civitatum, & alios, qui Ecclesias, & Ecclesiasticos viuantium Cleros rallis, seu collectis & exactionibus aliis, gravare nituntur: quos primùm excommunicat. Deinde subiicit: Quia verò nec sic quorundam malitia contra Dei Ecclesiam conquiescit, adiciamus ut constitutiones & sententiæ, quæ a talibus, vel de ipsorum mandato fuerint promulgatae, inanes & irritæ habeantur, nullo umquam tempore valitura. vbi Glossa, Sententia vel constitutio per excommunicatum prolata, est nulla; nec tractu temporis conualescit. & quamuis hic effectus sit communis excommunicatis, tamen specialiter in his criminibus exprimitur, tum ad maiorem terrorem, tum quia propriè Iudices attingunt.*

Iudex gravans Cleros rallis, seu collectis & exactionibus aliis, gravare nituntur: quos primùm excommunicat.

Adverte tamen, si aliquis sic excommunicatus conferret se in aliam urbem vel Prouinciam, ubi eius censura sit ignota, fieretque Iudex; vel si in loco suæ Iurisdictionis non haberetur pro denuntiato, vel publico Clerici percussore, acta eius fore valida. Ratio est, quia eo loco verè est excommunicatus occultè, & ab Ecclesia censetur toleratus, eademque incommoda sequerentur, si eius acta essent irrita, quæ ex actis alterius,

H h 4 qui

qui ubique occultus : vnde eodem modo de illo sentiendum : & iisdem rationibus probari potest.

Hic tamen grauius peccat, quam alij occulti vel publici non denuntiari, actus iudiciarios & alios similes obeundo; quia reuera est suspensus, & quantum est ex parte sua, vsurpat sibi potestatem, quam non habet.

Dices, Si est suspensus, quomodo eius acta non sunt irrita?

Respondeo, Quia Ecclesia ob communem vtilitatem vel tacite hanc suspensionem ad singulos actus in hoc casu ei relaxat, etsi velit ipsum secundum se manere suspensum : vel certe nouam ei potestatem ad singulos actus extraordinarie tribuit, supplendo defectum, qui ex parte ipsius erat, ne cum damno aliorum, actus sic irritus : qui duo modi parum in re differunt.

DUBITATIO VIII.

Vtrum Iudex, qui propter crimen ipso Iure est priuatus titulo, vel solum habet titulum putatum, peccet vsurpatione Iudicij iudicando, ita vt sententia eius sit irrita.

63 **P**Rior pars huius Dubitationis pendet ex alia, quae 1. 2. quaest. 96. art. 4. dub. 6. tractanda est, Vtrum leges humanae, quae statuunt priuationem beneficij, vel officij, aut bonorum confiscationem, eam vim habeant, vt commissio criminis, beneficium vel officium statim vacet, & bona ad fisco pertineant; ita vt reus ipse teneatur ea dimittere ante sententiam.

Non vacat beneficium, aut officium.

Ad quam nunc breuiter Respondeo, proprie loquendo non vacare, nec teneri dimittere ante sententiam : etiam si in lege dicatur, ipso facto sit priuatus; nisi aperte constet illam fuisse legislatoris mentem: vt si addat, teneri in conscientia dimittere, vel non posse absolui, nisi dimittat, vel beneficium eo ipso vacare, ita vt alteri liberè possit conferri. vt in calu cap. Dudum. 2. de electione; cum quis accipit secundum beneficium incompatible, colligitur aperte ex D. Thoma 2. 2. quaest. 62. art. 3. & Caietano ibidem, Soto lib. 1. de Iust. quaest. 6. artic. 7. Adriano quodlib. 6. art. 1. Couarru. de matrim. p. 2. cap. 6. §. 8. num. 9. & 13. & passim recentioribus. Vtrum autem vacet quando dicitur in lege, sit priuatus ipso facto absque alia declaratione, dubium est. Couarruuias & Dominicus Soto supra, & Henriquez de excomm. cap. 56. multiq; alij recentiores tenent non vacare, sed requiri sententiam declaratoriam criminis; illam autem clausulam absque alia declaratione, intelligendam de declaratione, qua declaratur poenam esse incursum, non autem qua declaratur crimen commissum. quae expositio etiam non nihil videatur violenta, tamen vsus ipse eam confirmat. ita enim sunt vsu receptae leges huiusmodi, vt ante declarationem criminis, possessores non teneantur resignare. imò vsus habet, vt nisi executio fiat per sententiam, ita vt per eam non solum declaratur crimen, sed etiam reus ipse priuetur beneficio vel officio, non censetur omnino priuatus, vt patet ex Couarruuias supra. vnde & leges illae, quae statuunt vt beneficium ipso Iure vacet, vt in Extraua-

gan. Ambitiosa, de rebus Ecclesiae non alienandis, non videntur receptae in illo rigore, vt sponte teneatur se reus spoliare.

Petes, Quam ergo vim habent huiusmodi constitutiones, quibus aliquis ipso Iure priuatur officio vel beneficio, siue propter crimen, siue propter ademptionem alterius incompatibilis?

64 *Quam vim habeant.*

Respondeo, Hoc efficere, vt statim amittat titulum ipsum, ita vt non sit amplius dominus beneficij, reuertit tamen possessionem, qua priuari non potest, nisi causa cognita, vt docet Glossa cap. Licet Episcopus. 28. de praebendis, in 6. Et quamuis illud caput solum loquatur in casu ademptionis beneficij incompatible; tamen Glossa & DD. quos ibi citat, volunt esse eandem rationem in ceteris, vbi quis ipso Iure priuatur. id enim ad publicam tranquillitatem est valde expediens. Titulum voco ius illud firmum, quod accepit per collationem, quo alius non poterat inuitus priuari: quo amisso, adhuc retinet possessionem beneficij, & totius iurisdictionis, quam ante habebat. & quidem si Iure permittente illam retineat, ita vt Ius non obliget ipsum ad eam deserendam, vocatur possessio iuris: si vero Ius resistat illi possessioni, obstringens reum ad illam deserendam, dicitur possessio facti.

65 *Priuant titulo, non possessione.*

Simili modo, quando bona ipso Iure confiscantur, vt in crimine haeresis, iuxta cap. Cum secundum leges. 19. de haeret. in 6. vel propter incestas nuptias, iuxta idem caput, & Authentic. Incestas, C. de incestis nuptiis; vel propter specierum illicitarum transuersionem, aut rerum vectarum omisam professionem; vt dict. cap. & aliis Iuribus habetur: in his inquam & similibus casibus statim amittitur ipsa rerum, quae dicuntur confiscari, vel in commissum cadere, proprietates, & illarum proprietates fisco acquiruntur, vt expressè d. cap. habetur: permittitur tamen possessio & vsus, donec secuta sententia declaratoria, haec quoque aufertur.

66 *Confiscatio priuat dominio.*

Hinc fit, vt executio retrorahatur vsque ad tempus commissi criminis. nam ex illo tempore, dominium seu proprietates in fisco translata est. & consequenter omnes fructus ex illo tempore percepti ad ipsum spectant. Sed de his plura 1. 2. quaestione 96. art. 4.

Ex his sequitur, sententiam, aliaque acta talis Iudicis non esse irrita, neque iudicium vsurparum, cum reuera adhuc iurisdictionem suam retineat, neque ab ea sit suspensus: etsi enim ius illud prius, quo illam Iurisdictionem obtinebat, amiserit; habet tamen adhuc ius possidendi, & vtendi eadem, donec per sententiam auferatur. Confirmatur, quia cum crimen sit occultum, vel certe non confiteretur per legem esse priuatum, si acta essent irrita, idem Reipubl. obueniret incommodum, quod sequeretur, si acta occultè excommunicati essent irrita: quod ex iis, quae nunc dicturi sumus, magis constabit. Quod ad alteram partem dubitationis attinet, omittis opinionibus, quas recenset Paludanus in 4. d. 17. q. 6. art. 2.

67 *Sententia non sunt irrita.*

Respondeo, Si habet titulum coloratum, & communi errore putetur legitimus Superior, eius sententiae & alij actus iurisdictionis sunt validi. Ita passim Doctores in cap. Nihil 44. de elect. & in L. Barbarius. 7. de officio Pratoris. Idem fuisse docet Paludanus supra, Caietanus v. Absolutionis im pedimenta, Nauarr. in cap. Placuit, de praeniten-

68 *Habentia titulum putatum, acta valent.*